

BİREY VE TOPLUM

Zamanla Değişen Rollerimiz

Statü

Bireyin toplum içindeki yeri veya durumu, **bireyin statüsü** olarak adlandırılır. Örneğin okula giden bir birey toplum içinde öğrenci statüsündedir.

Rol

Bireyin statüsünden beklenen sorumluluk ve davranışlara ise **rol** adı verilir. Örneğin öğrenci statüsündeki bir bireyden derslere zamanında katılmak ve ödevlerini zamanında teslim etmek gibi öğrenci rolünün gerektirdiği davranışları sergilemesi beklenir.

Bireyin aynı anda birden fazla rolü bulunabilir. Okulda öğrenciyken aile içinde çocuk, aynı zamanda bir spor kulübünde sporcu rolünde olabilir.

Birey; rollerinden bazılarını herhangi bir gayreti olmadan, doğar doğmaz veya yaşı gereği, bazılarını da bireysel başarısı ile zaman içinde elde eder.

İnsanların içinde buldukları gruplarda edindikleri roller o insanlara bazı haklar sağlar. Aynı şekilde bu rollerin insanlara yüklediği bazı sorumluluklar da bulunmaktadır.

Kadın ve erkeklerden beklenen davranışlar toplumsal cinsiyet rollerini oluşturur. Cinsiyet rolleri kültürden kültüre farklılık gösterir.

» ÜNİTE 1

Akılda Kalsın

Hak: Kişilerin hukuk düzenince korunan menfaatleridir.

Akılda Kalsın

Evlat, kardeş veya torun olmak **doğuştan kazandığımız** rolle-re örnek iken öğrenci, öğretmen ve sporcu olmak ise **sonradan kazandığımız** rollere örnektir.

Akılda Kalsın

Üyesi olduğumuz mesleki grubun gerektirdiği davranışlara uygun hareket etmeye **mesleki rol** denir. Örneğin doktorluk mesleki bir roldür.

BİREY VE TOPLUM

Etkinlik
1

Numaralanmış cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

kazanılmış

haklar

doğuştan

rol

grup

farklılaşır

1 Bireyin içinde bulunduğu grup ve kurumlarda konumuna uygun hareket etmesine denir.

2 Toplumda bireyin sahip olduğu rol ve sorumluluklar beraberinde bazı getirir.

3 Birey aynı anda birden fazla içinde yer alarak birden fazla rol edinebilir.

4 Bir millete ait olmak gelen rollere, başarılı bir avukat olmak ise rollere örnek gösterilebilir.

5 İnsanlar büyüdükçe, bilgi ve becerileri arttıkça toplumdaki rolleri de

Etkinlik
2

Aşağıda verilen yargılardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- (.....) Birey; rollerinden bazılarını hiçbir gayreti olmadan, doğar doğmaz elde eder.
- (.....) Bireylerin birden fazla rol almaları mümkün değildir.
- (.....) Rol, bir kişinin bulunduğu konumda üzerine düşen görevi yerine getirememesidir.
- (.....) Rollerin hepsi sonradan emek harcanarak elde edilir.
- (.....) İnsanların üyesi olduğu grup ya da kurumlarda belirli rolleri vardır.
- (.....) Bireyler birçok grup ve kurumun içinde yer alabilir veya farklı grupların üyesi olabilirler.
- (.....) Sınıf başkanı olmak, doktor olmak kazanılmış rollere örnek gösterilebilir.

BİREY VE TOPLUM

Beceri Temelli Örnek Sorular

1.

Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren çeşitli sosyal roller üstleniriz. Rollerimizin bir kısmı doğuştan sahip olduğumuz rollerdir. Bunlar herhangi bir ilgi ve yeteneği gerektirmeyen rollerimizdir. Bazı rollerimiz de vardır ki bunlara isteğimizle çalışarak, başarı göstererek sonradan sahip oluruz. Bunlar özgür irademizle katıldığımız grupların bize yüklediği rollerdir.

Buna göre rollerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Rollerimiz ilgi ve yeteneklerimize göre zamanla değişebilir.
- B) Bulduğumuz gruplar bizlere çeşitli roller yükleyebilir.
- C) Bazı roller doğuştan itibaren oluşmaya başlar.
- D) Sahip olduğumuz tüm rollerde başarılı oluruz.

2.

Merhaba arkadaşlar benim adım Yavuz. Bu yıl 5. sınıfta okuyacağım. Babam polis olduğu için tayini çıktı ve yeni görev yeri olan Antalya'ya taşındık. Buraya geleli bir ay oldu. Şimdiden yeni okulumu, öğretmenlerimi ve arkadaşlarımı çok merak ediyorum. 10. sınıfa geçen ağabeyim de en az benim kadar heyecanlı. Geldiğim okulda tiyatro kulübündeydim. Eğer burada da aynı kulüp varsa yine görev almayı çok isterim.

Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi Yavuz'un sahip olduğu roller arasında yer almaz?

- A) Yolcu
- B) Kardeş
- C) Başkan
- D) Öğrenci

ÜNİTE 1

İpucu

Tüm rollerde başarıya ulaşmak mümkün değildir.

İpucu

Yavuz farklı bir yere taşınacağı için bir ulaşım aracı kullanmıştır. Metinde 10. sınıfta öğrenim gören bir ağabeyi olduğunu belirtmiş, kendisinin ise 5. sınıfta öğrenim gördüğünü söylemiştir.

GUNAY
YAYINLARI

6
SINIF

1

KAVRATAN TESTLER

1.

Fatih Terim 4 Eylül 1953'te Adana'da dünyaya geldi. Futbol kariyerine Adana Demirspor'da kaleci olarak başlayan Terim 1974 senesinde 1 milyon 650 bin liraya Galatasaray'a transfer oldu. Öte yandan Fatih Terim 1982 senesinde Fulya Terim ile evlendi. Merve ve Buse isiminde iki kız çocuğu oldu. Daha sonra kariyerine antrenör olarak devam eden Terim, 1987 senesinde Ankaragücü'nün başına geçti. Ardından Galatasaray'ın başına geldi. 1996-2000 senelerinde takımını dört kez şampiyon yaptı. 2000 senesinde ilk defa UEFA kupasını Türkiye'ye kazandırmıştır. 2000-2001 sezonunda kariyerine İtalyan takımı Fiorentina'nın başına geçerek devam etti ve daha sonra 2003 yılına kadar Milan takımını yönetti. 17 Mayıs 2011 tarihinde üçüncü kez Galatasaray'ın başına geçti. 2012 yılında beş şampiyonluk ile lig tarihinin en fazla şampiyonluk kazanan teknik direktörü oldu.

Fatih Terim ile ilgili verilen parçaya göre;

- I. Zaman içinde yeni rollere sahip olunabilir.
- II. Aynı anda birden fazla rol benimsenebilir.
- III. Kişinin rolleri daima sabit kalır.
- IV. Rollerin bazıları doğuştan, bazıları da sonradan kazanılır.

yargılarından hangileri kesin olarak söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I, II ve IV D) II, III ve IV

2.

İnsanlar rollerinden bazılarını herhangi bir gayret göstermeksizin doğar doğmaz elde eder.

Aşağıdakilerden hangisi Emel öğretmenin ifade ettiği rollere örnek gösterilebilir?

- A) İş adamı olmak
- B) Mühendis olmak
- C) Bir millete ait olmak
- D) Üniversite öğrencisi olmak

3.

- Sosyal Bilgiler Yazılısı
- Bir grup etkinliğinde yer alan bireylerin üstlendikleri göreve ne denir?
- Cevap 1:

Mustafa yazılı kâğıdındaki cevap bölümüne aşağıdakilerden hangisini yazmalıdır?

- A) Hak B) Sorumluluk
- C) Özgürlük D) Rol

6
SINIFGÜNAY
YAYINLARI

KAVRATAN TESTLER

4.

Verilen diyalogla ilgili olarak yapılabilecek en kapsamlı yorum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anneler bazen çocuklarından yardım ister.
- B) Bireyler üstlendikleri sorumlulukları yerine getirmelidir.
- C) Rollerin gereği olarak sahip olunan bazı haklar vardır.
- D) Bir grup içinde aynı anda birden fazla rol üstlenilebilir.

5. İnsanlar yaşadıkları toplumda bir yere sahiptirler. Kişilerin toplumda buldukları bu yer veya mevkiye toplumsal statü, bu statüye bağlı olarak elde ettikleri hak ve üstlendikleri görevlere de sosyal rol denir.

Sosyal rollerle ilgili olarak aşağıda verilen yargılardan hangisi yanlıştır?

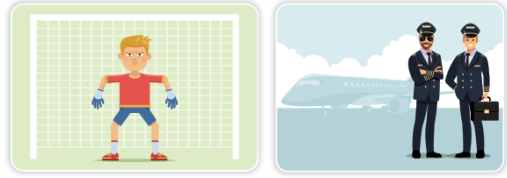
- A) Sosyal roller hiçbir çaba ve emek harcamadan doğuştan gelir.
- B) Toplumsal roller bazı sorumlulukların üstlenilmesine engeldir.
- C) Sosyal rol zaman içinde değişip farklılaşabilir.
- D) Bir grup ya da kurumda üstlenilen görevlerdir.

6. Ceyda, sınıflarında yaptıkları başkanlık seçiminde en çok oyu almış ve sınıf başkanı seçilmiştir. Ancak Ceyda, bir yıl sonra yapılan başkanlık seçimini kaybetmiştir.

Buna göre Ceyda için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sınıftaki rolü zaman içinde değişmiştir.
- B) Başkanlık görevini iyi yapamamıştır.
- C) Arkadaşlarıyla artık iyi geçinememektedir.
- D) Sınıf başkanlığı rolü sona ermemiştir.

7.

Görsellerle ilgili olarak aşağıdaki yorumlardan hangisi doğrudur?

- A) Doğuştan gelen roller gösterilmiştir.
- B) Sonradan kazanılmış roller gösterilmiştir.
- C) En çok kazanç sağlayan roller gösterilmiştir.
- D) Çok fazla emek harcanarak elde edilen roller gösterilmiştir.

8. Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren farklı roller üstleniriz. Rollerimiz toplum hayatında bizlere çeşitli haklar sunarken aynı zamanda bize birtakım sorumluluklar yükler. Kimi rollere doğuştan sahip olurken kimi rollere zaman içinde sahip oluruz.

Aşağıda verilenlerden hangisi doğuştan gelen rollere örnektir?

- A) Arda'nın ailenin ilk evladı olarak dünyaya gelmesi
- B) Sedat'ın forvet oyuncusu olarak maça katılması
- C) Gönül'ün tiyatro kulübüne katılması
- D) Esra'nın okul birincisi olması

BİREY VE TOPLUM

Akılda Kalsın

Mustafa Kemal Atatürk "Türk dili zengin, geniş bir dildir. Her kavramı ifade etme yeteneği vardır. Yalnız onun bütün varlıklarını aramak, bulmak, toplamak, onlar üzerinde işlemek gerekir." diyerek Türk dilinin zenginliğini ortaya koymuştur.

Akılda Kalsın

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) 2000 yılında, 21 Şubat tarihini "Dünya Ana Dil Günü" ilan etmiştir.

Akılda Kalsın

İnsanlar, kendi dinlerinin kurallarına değer verdikleri kadar farklı dinlere inanan insanların dinlerine de değer verip saygılı olurlarsa farklı dinlere inanan insanlar arasında toplumsal birlik ve beraberlik oluşur.

Akılda Kalsın

Dilimizi yabancı dillerin etkisinden arındırmak ve bilim dili haline getirmek amacıyla Atatürk tarafından 1932 yılında "Türk Dil Kurumu" açılmıştır.

Sosyal ve Kültürel Bağlarımız

Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerin bütününe **kültür** denir. Bir topluma özgü sanat, din, gelenek ve âdetlerden oluşan bir bütündür. Geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören kültür insanları birbirine bağlar. Farklı düşüncelere sahip olan insanları bir arada tutar.

Kültürel Unsurlar

Dil

Dil olmadan diğer kültür unsurlarının oluşması ve geleceğe aktarılması düşünülemez. Topluma ait olan dil, o toplumun düşüncesini ve mantığını ortaya çıkarır. Şiirler, türküler, destanlar buna örnek gösterilebilir.

Din

Dinin milletler üzerindeki etkisi milletlerin imparatorluklardan millî topluluklara geçinceye kadar devam etmiştir. Dinin bir millet içindeki etkisi bugün de devam etmektedir. Dinî bayramlarımız buna en güzel örnektir.

Tarih

Bugünün ve dünün fertlerini millet kavramı çerçevesinde birbirine bağlayarak geleceğe taşır. Aynı millete mensup insanlar tarih sayesinde ulusal geçmiş ve yaşanmışlıklarının farkına varırlar.

Gelenekler

Yazılı olmayan ancak geçmişten günümüze kadar toplumda oluşmuş kanun değerindeki esaslardır. Misafirperverlik, büyüklere saygı, özür dilemek gibi vasıfları geleneklerimiz sayesinde kazanırız.

BİREY VE TOPLUM

» ÜNİTE 1

Etkinlik
3

Numaralanmış cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

Dil ve tarih

Türk mutfağı

sanat

kültür

Dini bayramlar

1 Bir topluma özgü sanat, din, gelenek ve âdetler bütününe denir.

2 kültürel unsurlara örnek gösterilebilir.

3 Dinin bir millet içindeki kültüre etkisi devam etmektedir. bunun açık örneği olarak dikkat çeker.

4 Kebap, mantı, baklava gibi geleneksel yiyeceklerimiz ile ilişkilendirilebilir.

5 Edebiyat, resim, müzik, mimari, heykel gibi unsurlar kültür öğelerinden ile ilgilidir.

Etkinlik
4

Aşağıda verilen görsellerin hangi kültürel unsurla ilgili olduğunu altlarına yazınız. Aynı kültürel unsurla ilgili birden fazla görsel olabileceğini unutmayınız.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

GÜNAY
YAYINLARI6
SINIF

BİREY VE TOPLUM

İpucu

Verilen bu sözde dün ve bugün arasında köprü kuran unsur vurgulanmıştır.

İpucu

Hoşgörünün temsilcisi olan Yunus Emre bu sözünde dayanışmayı vurgulamıştır.

Beceri Temelli Örnek Sorular

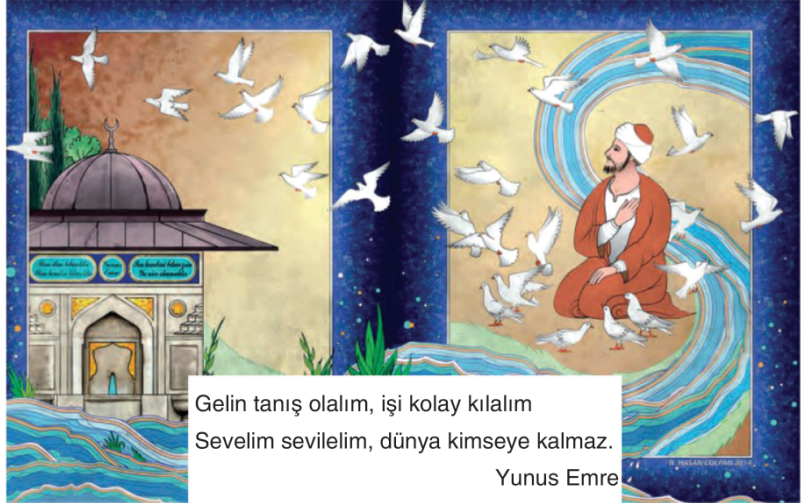
1.

“Geçmişinin sürekliliğini kaybeden bir millet, her şeyini kaybetmeye mahkumdur. Hafızası parça parça kopmuş bir akıl hastası gibi geçmişiyle, hatıralarıyla ve benliğini birleştiren bütün varlık unsurlarıyla ilgisi kesilmiştir.”

Peyami Safa'nın bu sözü ile millî birlik ve beraberliğimizi güçlendiren unsurlardan hangisine değinilmiştir?

- A) Dil B) Din C) Tarih D) Gelenekler

2.

Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım
Sevelim sevelelim, dünya kimseye kalmaz.
Yunus Emre

Bu dizelerde verilmek istenen ana düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sevgi ve hoşgörü toplumsal birlikteliğe katkı sağlar.
B) Birlik ve beraberlik o ülkenin kalkınmasını kolaylaştırır.
C) Başarının en önemli şartı insanların birbirini sevmesidir.
D) Toplular, birbirini tanıyan insanlar tarafından oluşturulur.

KAVRATAN TESTLER

1.

Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk, Sakarya Meydan Muharebesi öncesi ordunun ihtiyacını karşılamak amacıyla kanunla kendisine verilen yasama yetkisini kullanarak Tekâlifimilliyeye (Millî Yükümlülükler ya da Ulusal Vergiler) Emirlerini yayımladı. Tam tarih olarak 7 Ağustos 1921'de yayımlanan ve toplam 10 maddeden oluşan Tekâlifimilliyeye Emirleri ile genç, yaşlı, tüccar, memur, asker, köylü kısacası tüm halk evinde bulunan yiyeceğin, giyeceğin ve cephanenin bir kısmını orduya vermiştir. Bu emirler Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında dönüm noktalarından biri olarak gösterilmektedir.

Verilen metne göre bu emirler ile ilgili;

- I. Ülkenin zor günlerinde toplum, birlik ve beraberlik içinde hareket etmiştir.
- II. Bağımsızlık duygusu toplumun çoğunu birleştirmiştir.
- III. Ortak tarih sayesinde insanlar arasında millet bilinci oluşmuştur.

yargılarından hangileri doğru olur?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

2. Bir milletin yazılı olmayan kanunlarıdır. Toplumda çeşitli sosyal ilişkileri bulunan kişilerin özür dilemek, selam vermek, saygı göstermek gibi davranışları sayesinde belirlenir.

Bu cümlede boş bırakılan yere gelmesi gereken ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) dinî öğretiler B) dilin kazandırdıkları
C) sanatsal değerler D) gelenek ve görenekler

3. Aşağıdakilerden hangisi geleneksel sporlarımızdan değildir?

4. Farklılıklar bir toplumu renklendiren en önemli olgudur. Farklı bakış açılarıyla, yaşantılarıyla, inançlarıyla birbirine bağlanan insan toplulukları kültür sayesinde toplum olma vasfını kazanır. Geçmiş ve gelecek arasında güçlü bir bağ vazifesi gören kültür, farklı düşüncelere sahip olan insanları bir arada tutar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi insanları bir arada tutan kültürel unsurlar arasında gösterilemez?

- A) Dil B) Coğrafya
C) Tarih D) Din

5. Bir millet için kültür, geçmişten geleceğe kurulan en güçlü köprüdür. Türk toplumu açısından değerlendirilecek olursa Kayseri'nin mantısı, Erzurum'un oltu taşı tesbihi, Edirne'nin yağlı güreşi bu duruma örnek teşkil edecektir.

Bu metinde aşağıdaki kültür öğelerinin hangisinden bahsedilmemiştir?

- A) El sanatları B) Türk mutfağı
C) Halk oyunları D) Geleneksel sporlar

GÜNAY
YAYINLARI

6
SINIF

2

KAVRATAN TESTLER

6.

Yardımlaşma ve dayanışma, hayatımızın vazgeçilmez değerleridir. Hayatta bazen yalnız iken yapamayacağımız, üstesinden gelemeyeceğimiz işler vardır. Böyle zamanlarda iş birliği yapmak, gücümüzü ve yeteneklerimizi birleştirmek gerekir. Bireylerin beraber hareket etmesi toplumlar için önemlidir. Dayanışmanın olabilmesi için toplumsal yardımlaşma artırılmalıdır.

Verilen metinden hareketle aşağıdaki durumlardan hangisi bu tanıma uymaz?

- A) Ayşe Teyze mantı yaparken komşularının gelip yardım etmesi
- B) Ahmet Amca'nın tarlasını hasat ederken köylüler ile imece yapması
- C) İlker'in grup performans ödevini yaparken kendi başına hareket etmesi
- D) Orhan Bey'in arabası yolda kalınca diğer insanların arabayı iteleyerek yardım etmesi

7.

Kültür nedir?

Öğretmenin sorusuna aşağıdaki öğrencilerden hangisi yanlış cevap vermiştir?

- A) Ilyas
Bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılan toplumsal bir mirastır.
- B) Ayşegül
Geçmiş ve gelecek arasında köprü vazifesi gören değerlerdir.
- C) Hayri
İnsanları farklılaştıran değerler bütünüdür.
- D) Sema
İnsanları birbirine görünmez iplerle bağlayan maddi ve manevi değerlerdir.

8. Gelenek ve görenekler yazılı olmayan ancak geçmişten günümüze kadar varlığını devam ettiren değerlerdir.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisi geleneklere örnektir?

- A)
- B)
- C)
- D)

9.

Bugünün ve dünün fertlerini millet içinde birbirine bağlar. Aynı millete mensup insanlar bu sayede atalarını tanır.

Zeynep öğretmen

Zeynep öğretmenin açıklaması aşağıdaki kültürel unsurların hangisiyle ilgilidir?

- A) Gelenekler
- B) Tarih
- C) Dünya görüşü
- D) Dil

6 SINIF

GÜNAY
YAYINLARI